

Avoim tiede e-infrastruktuureissa – e-IRG työpaja Riassa

Fakta Julkaistu 14.07.2015 klo 15:14 Kirjoittaja Josefine Nordling

E-IRG (e-Infrastructure Reflection Group) on eurooppalainen yhteistyöverkosto, jonka tehtävänä on antaa strategisia neuvoja ja opastusta Euroopan e-infrastruktuurin kehitystyössä tieteen ja tutkimuksen alueella. Ryhmän tavoitteisiin kuuluu muun muassa luoda avoimia ja innovatiivisia e-infrastruktuureja, jotka mahdollistavat joustavaa yhteistyötä ja sähköisten resurssien optimaalista hyödyntämistä.

Valtuutetut ovat pääsääntöisesti ministeriöiden asettamia ja edustavat Euroopan maita. E-IRG-ryhmä kokoontuu kahdesti vuodessa ja puheenjohtajuus vaihtuu joka kuudes kuukausi. Puheenjohtajuus kuului kuluvan vuoden ensimmäisen puoliskon aikana Latvialle.

Ryhmä kokoontui viimeksi Riassa 3.6.2015 työpajan merkeissä, jossa teemana oli avoin tiede e-infrastruktuureissa. Aiheina olivat avoimien tietojen toimintaperiaatteet, verkko- ja tietokoneyöskentelyn resurssit, resurssien jakaminen sekä tiedon siirto.

Euroopan komission Tutkimus ja innovaatio-osaston johtaja **Jean-Claude Burgelman** kertoi Open science -ryhmän suorittamasta kyselystä ja sen tuloksista. Open science keräsi tietoa viime vuoden aikana avoimen tieteen kehityssuunnista organisaatioiden ja yksittäisten tutkijoiden keskuudessa tehdyn kyselyn avulla. Kyselyn tuloksista kävi muun muassa ilmi, että tiedettä tulisi tehostaa, avoimeen tieteeseen perustuvaa luotettavuutta tulisi lisätä ja tieteen pitäisi paremmin pystyä vastaamaan yhteiskunnallisiin muutoksiin. Tavoitteisiin pääseminen edellyttää vuorovaikutustyötä Euroopan tasolla esimerkiksi sidosryhmä-foorumien kautta ja avointen tieteen toimintaohjeiden (*code of conduct*) laatimista avoimessa tieteessä olevista rooleista, vastuista sekä oikeuksista.

Tilaisuuden ensimmäisenä teemana oli avoimen tieteen kehityssuunta ja sen tuomat haasteet.

RDA (Research Data Alliance) on kaikkien RDAn arvot hyväksyneiden muodostama avoin kansalaisliike. Tutkijat vaihtavat tietämystään, jakavat löydöksensä ja keskustelevat haasteista ja ratkaisuista. He määrittelevät toimintaperiaatteita erilaisissa työryhmissä. RDAn visio on, että tutkijat ja innovaattorit avoimesti jakavat datansa teknologioiden, tieteenalojen ja maiden välillä voidakseen vastata tämänhetkisiin yhteiskunnallisiin haasteisiin. RDAn tavoite on toimittaa avoimen datan jakamiseen tarvittavia sosiaalisia ja teknisiä valmiuksia.

RDAn pääsihteeri **Mark Parson** esitteli organisaation ajatuksia avoimesta tieteestä. Mark Parson otti esille muutamia asioita, jotka edistävät avoimuutta tieteessä ja joiden avulla haluttua tulosta saa aikaiseksi. Esimerkiksi projektipäälliköt voisivat ottaa suuremman roolin tutkimussuunnitelman seuraamisessa. Tietotekniikkapäälliköt puolestaan voisivat olla vastuussa arkistoitavan datan tunnistamisesta ja kehottaa ja opastaa tutkijoita datan julkaisemisessa. Myös ns. ”Naming and shaming” on osoittautunut tehokkaaksi toimintatavaksi eli huomauttaminen siitä kuka jakaa datansa ja kuka ei. Avointa tiedettä voisi edistää myös toimintaperiaatteiden yhdenmukaistamisella esimerkiksi tutkimusetiikan alueella. Myös roolien selventäminen datan eri elinkaaren aikana, kannustimien ja meritointimekanismien käyttöön ottaminen ja koulutusohjelmien tarjoaminen, etenkin datanhallinnan perusteiden opetusta osaksi yliopistontason koulutusta, auttavat yhtenäisesti ja tehokkaasti edistämään avointa tiedettä.

Tilaisuuden toisena teemana olivat avoimen tieteen käyttötapaukset. **Stuart Lewis** Edinburghin yliopistolta oli yksi esittelijöistä. Stuart Lewis on Edinburghin yliopiston tutkimus- ja oppimispalveluiden päällikkö. Esityksessään hän kertoi Edinburghin yliopiston kirjaston tarjoamista palveluista tutkijoille ja miten kirjasto tukee muutosta kohti avointa tiedettä.

Edinburghin yliopiston kirjasto tukee avointa tiedettä helpottamalla avointa julkaisua, tukemalla tutkimusdatan hallintaa ja tarjoamalla avointa pääsyä digitaalisiin kokoelmiin. Edinburghin yliopisto tukee sekä vihreätä että kultaista linjaa artikkeleiden julkaisemisessa ja yliopisto vastaanottaa vuosittain yli 1,4 miljoonaa euroa kultaisen linjan kirjoittajamaksuja varten. Kirjasto tukee tutkijoita julkaisujen löytämisessä ja näiden kuvailemisessa, maksamisessa kustantajille ja ylläpitämällä julkaisualustoja.

Edinburghin yliopisto on vuodesta 2008 tarjonnut tutkijoille aineistohallintasuunnittelutyökalua. Tämän lisäksi yliopisto tukee tutkimusdatan hallintaa muun muassa tarjoamalla ilmaista tallennustilaa, teknistä tukea sekä koulutusta.

Työpajan viimeinen osa koostui paneeliosuudesta, jossa panelistit ottivat kantaa avoimen tieteen vaikutuksesta tutkimusinfrastruktuureihin: millä tasoilla tutkimusinfrastruktuurien tulisi toimia ja millaisia vaikutuksia avoimella tieteellä on eri tasoissa oleviin mahdollisiin yhteystyökuviioihin. Paneeli koostui viidestä henkilöstä:

- Jean-Claude Burgelmann – DG RTD-EC
- David Bohmert - ESFRIn edustaja, Swisscore
- Bob Day - JANETin ja GÉANTin toimitusjohtaja
- Iveta Gudakovska – Latvian edustaja OpenAIREssa, Latvian yliopiston kirjasto
- Sami Niinimäki – opetus- ja kulttuuriministeriö
- Françoise Genova – CDS, Ranska (paneelin puheenjohtaja)

Panelistit olivat yksimielisiä siitä, että e-infrastruktuurit ovat olennainen osa avoimen tieteen kehitystä ja että näiden välistä yhteistyötä tulisi tehostaa. Rahoittajia tulisi myös laajemmassa skaalassa tuoda keskusteluihin mukaan. E-infrastruktuureiden pitäisi olla mahdollisimman vakaita ja pitkäkestoisia mahdollistaakseen pitkälle tulevaisuuteen kantautuvia näkemyksiä.

Lisätietoja:

[Työpajan ohjelma, esitysten videot ja esityskalvot](#)
[e-IRG kotisivu](#)